

Nr 3 2016 Pris 30 kronor

EU bryter mot domstols-
beslut om Västsahara 4

Marocko går in
i befriat område 5

Flyktinglägren 1976
och 2016 10-17

VÄST SAHARA

VÄRLDEN BLUNDAR

Utges av
Föreningen Västsahara
och utkommer med fyra
nummer per år.
ISSN 1652-2052

**Ansvarig utgivare
och redaktör:**
Lena Thunberg

Redaktionsråd:
Kerstin Bjurman
Ulla-Karin Karlson
Arto Valtonen
Monica Zak

Grafisk form:
Tidningsform & Textfason
Layout:
Ulla-Karin Karlson

Adress:
Västsahara
c/o Afrikagrupperna
Linnégatan 21,
413 04 Göteborg

Telefon:
070 - 475 46 45

Hemsida och facebook:
www.vastsahara.net
facebook.com/
tidskriftenvastsahara

E-post:
vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:
Privatperson: 125:-
Stödprenumeration: 145:-
Organisationer: 150:-
Utländsk pren: 200:-

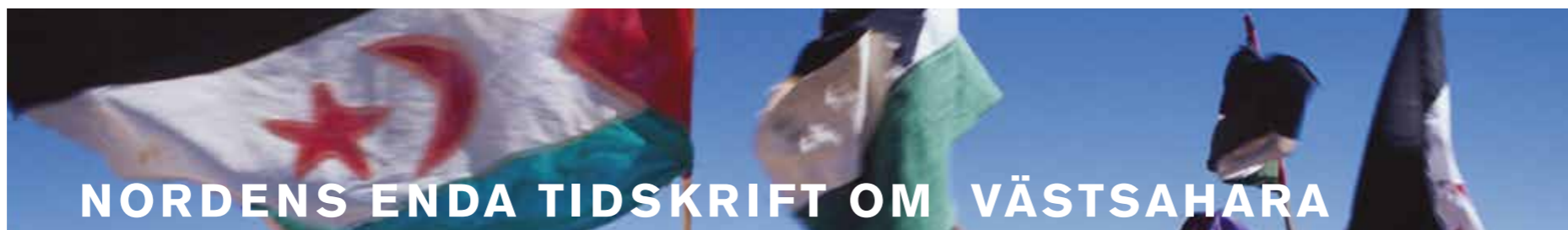
Plusgiro:
20 40 03 - 8

Omslagsbilder:
Framsida: Flyktinglägren
2016. Bild: Arto Valtonen
Baksida: Den marockanska
muren 1976. UN Photo/Evan
Schneider

Tryckeri: Danagård LITHO

Presslagd: Augusti 2016.
Tidskriften Västsahara får
ekonomiskt bidrag av Statens
kulturråd och Fredsmiljonen
Folke Bernadotteakademien.
Tidskriften ansvarar för
innehållet.

Vill du veta mer? Tidskriften Västsahara: www.vastsahara.net **VästsaharaAktionen:** 27 medlemsorganisationers kampanjsida, www.vastsaharaaktionen.se **Arso:** Bakgrund och nyheter på engelska, www.arso.org **Western Sahara Resource Watch:** Nyheter och information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org **Støttekomiteen for Vest-Sahara:** www.vest-sahara.no.
Polisario Front: Telefon 0739-056061 **Informationsfoldrar** (enstaka gratis): Västsahara finns inte på kartan 2014, Erkänn Västsahara! 2014, Västsahara väntar på frihet 2013, Unga i öknen 2012, Muren, minorna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008 och Västsahara 2006.
LÄSTIPS: Västsahara – Europas sista koloni i Afrika, L Thunberg, Föreningen Västsahara, 2013, 115:- inkl frakt. Beställ på www.vastsahara.net

EU bryter mot domstolsbeslut om Västsahara 4

Marocko går in i befriat område 5

Böckerna om Hadara inspirerar till fredlig kamp? 6

Information – nyckeln till ett fritt Västsahara 8

FN:s stora klimatmöte i – Marocko 9

Erik Fichtelius resa till flyktinglägren 1976 10

Filmskola i flyktinglägren 16

Världen blundar

Marocko fortsätter att utmana och testa omvärldens reaktioner på nya provokationer. Tyvärr möts de som tidigare av tystnad.

I augusti forcerade marockansk trupp den marockanskbyggda militära ”muren” och tog sig in på befriat område i södra delen av Västsahara. Detta är ett klart brott mot det eldupphöravtal som gäller sedan 1991 och som FN-styrkan MINURSO ska övervaka.

I svensk media framställs detta brott som att ”gerillarörelsen” Polisario hotar med krig. Inget kunde vara mer felaktigt. Det är Polisario Front som i 25 år har väntat tålmodigt på att FN ska genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Västsahara har aldrig tillhört Marocko. Det var en spansk koloni. Inget land anser att Västsahara tillhör Marocko.

Under dessa 25 år har Marocko saboterat och hindrat folkomröstningen för att till slut 2004 meddela att man aldrig kommer att acceptera ett självständigt Västsahara.

FN, med Frankrike som påtryckare, har gett efter för Marocko. FN-linjen är att Marocko och Polisario ska förhandla fram en lösning under FN:s överinseende.

Men detta är inte två jämbördiga parter. Det handlar om en ockupation, en marockansk annektering av ett område som inte tillhör Marocko. Marocko pumpar ut oerhörda summor från fosfatgruvan, fiskfabrikerna och de enorma växthusen med tomater som exporteras till EU-länderna. Allt energikrävande.

FN:s stora klimatmöte äger i år rum i Marocko, ett land som saluför sig som ett land som ligger i framkant när det gäller grön energi. Men det är sol- och vindparker i framför allt ockuperade Västsahara som ska leverera elen.

Det verkar inte den svenska regeringen ha något emot.

LENA THUNBERG
redaktör för
tidskriften
Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Eldupphör råder mellan Marocko och den västsahariska befrielseorganisationen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike är Marockos främsta supporter.

År 2013 undertecknade EU ännu ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag.

Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd.

Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

SENASTE NYTT

Inga gatubarn till Marocko

Ingen av de cirka 800 gatuungdomar som saknar asylskäl och som Marocko tidigare vägrat att ta emot har återvänt till Marocko.

– Vi har inte lyckats motivera någon. Frågan är extremt komplex. Verket arbetar med att minderåriga ska återvända till de länder dit utvisningsbeslut fattas. Till vissa länder är det enklare och till andra svårare. Marocko hör till den senare kategorin, säger Tobias Axelsson på Migrationsverket.

Efter att regeringen i januari tillkännagav att man inte kommer att erkänna Västsahara meddelade talmannen för det marockanska parlamentet att Marocko nu skulle ta emot gatuungdomarna.

Inrikesminister Anders Ygeman meddelade att en gemensam kommitté skulle tillsättas, att Sverige skulle bistå med uppbyggnad av mottagning för dessa ungdomar i Marocko. De första ungdomarna beräknades återvända till Marocko sommaren 2016.

Migrationsverket har placerat en sambandsperson på ambassaden i Rabat för att stödja de återvändande marockanska ungdomarna.

EU bryter mot domstolsbeslut om Västsahara

EU:s handel med jordbruks- och fiskeprodukter från ockuperade Västsahara fortsätter trots EU-domstolens beslut att upphäva handelsavtalet mellan Marocko och EU. Samtidigt driver EU-kommissionen förhandlingar om ett fördjupat frihandelsavtal med Marocko utan att exkludera västsahariska varor. Den svenska regeringen borde verka för att EU stoppar den olagliga handeln med varor från ockuperade Västsahara, skriver Jytte Guteland, europaparlamentariker för Socialdemokraterna och Bodil Valero, europaparlamentariker för Miljöpartiet.

Förra veckan avled Mohamed Abdelaziz, Västsaharas president sedan många år. Han har lett västsahariernas kamp för självständighet sedan 1976. Nu är det därför viktigare än någonsin att vi står vid västsahariernas sida och stödjer deras rätt till självbestämmande över sitt territorium och sina resurser.

I flera fall har EU varit drivande i att förbjuda handel med produkter från konfliktområden. Genom att anta hårda regler för märkning och införa importförbud från ockuperade territorier har EU reglerat handeln med produkter från områden som till exempel Palestina och Krim. Trots detta fortsätter EU att blunda för tomater, fisk och andra produkter från det ockuperade Västsahara.

I december upphävde EU-domstolens första instans, tribunalen, handelsavtalet mellan EU och Marocko eftersom det inkluderar handel med jordbruks- och fiskeprodukter från Västsahara. Domen innebär att EU:s handelsavtal med Marocko inte ska kunna omfatta produkter från Västsahara och är en viktig milstolpe för att markera att västsaharierna själva har rätt att bestämma över sitt territorium och sina naturtillgångar. Tribunalen är inte ensam. Även Norge, Schweiz, Island och Liechtenstein har gjort samma bedömning.

Rådet beslutade dock att överklaga tribunalens dom och ett nytt beslut väntas komma i september. Trots att tribunalens beslut ska gälla fram till dess att överklagan har behandlats, eftersom rådet inte begärt något annat i sin överklagan, fortsätter EU att handla med produkter från Marocko och det ockuperade Västsahara. Det innebär att produkter från Västsahara fortsatt säljs till europeiska konsumenter märkta som marockanska produkter. Samtidigt pågår förhandlingar om ett fördjupat frihandelsavtal mellan EU och

Marocko och i diskussionerna som förts hittills har kommissionen inte drivit frågan om att exkludera produkter från Västsahara. Kommissionen respekterar därmed inte tribunalens beslut.

Som europaparlamentariker har vi lyft frågan vid ett antal tillfällen, senast förra veckan då vi tillsammans anordnade ett seminarium i Europaparlamentet om handeln med konfliktprodukter från Västsahara. Vi har också ställt flera frågor till EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitik, Federica Mogherini, i syfte att få kommissionen att agera. Vi väntar fortfarande på svar.

Sverige är i internationella sammanhang känt för att stå upp för folkrätten och för länders rätt till självbestämmande och kan där-

”Trots att tribunalens beslut ska gälla fram till dess att överklagan har behandlats, eftersom rådet inte begärt något annat i sin överklagan, fortsätter EU att handla med produkter från Marocko och det ockuperade Västsahara.”

med spela en viktig roll för att påverka övriga länder i EU. Vår förhoppning är att den svenska regeringen verkar för att EU stoppar den olagliga handeln med produkter från Västsahara tills det går att garantera att produkterna inte kommer från ockuperat område.

Regeringen bör även uppmana rådet och kommissionen att agera för att produkter från Västsahara exkluderas i det kommande handelsavtalet med Marocko. EU ska vara en aktör som främjar demokrati och utveckling, det måste också gälla i relation till Västsahara. Utvinningen av naturresurser i Västsahara måste komma den västsahariska befolkningen till godo.

JYTTE GUTELAND (S),
EUROPAPARLAMENTARIKER
BODIL VALERO (MP),
EUROPAPARLAMENTARIKER
PUBLICERAD I DAGENS ARENA 9 JUNI 2016

Ockupations-tomaterna

Utanför Dakhla i södra delen av ockuperade Västsahara har marockanska företag byggt enorma växthus där framför allt tomater odlas för export till Europa. Vinsten hamnar i marockanska fickor.

Tomater av bland annat märket Azura är ursprungsmärkta Marocko – även om de alltså är odlade på ockuperad västsaharisk mark.

Matvarukedjan Axfood, där Willys och Hemköp ingår, köper sedan flera år tillbaka inte Azura-tomater från ockuperat område – men från Marocko.

Axfood har ingått en branschöverenskommelse om att inte köpa tomater eller andra produkter från det ännu inte avkoloniserade Västsahara. Denna branschöverenskommelse (inom svensk dagligvaruhandel) utgör grunden för affärsförbindelserna med marockanska exportföretag. Axfoods inköpare har varit tydliga om vilka villkor som gäller och att inköp bara får ske från odlingar belägna i det av FN erkända marockanska territoriet. Våra inköpare följer givetvis Axfoods inköps- och kontrollrutiner för att - som för alla varor vi importerar - säkerställa att de varor som levereras är desamma som beställts.

Axfood har inte fått några indikationer på att motparten skulle frångå det överenskomna när det gäller tomaternas odlingsområde, säger Claes Salomonsson, presschef på Axfood.

I september kommer EU-domstolens granskning av ministerrådets överklagande. Därefter kan också regler för ursprungsmärkning bli bindande.

Det skulle innebära en statlig ursprungskontroll för hela Europa och inte bara den svenska marknaden, säger Claes Salomonsson.

TEXT: LENATHUNBERG
FOTO: LANNY GÖRANSSON

Marockansk offensiv

I södra delen av Västsahara vid Gargarat och La Güera nära gränsen till Mauretania tog sig marockansk trupp och flyg i mitten av augusti över muren in på befriat västsahariskt område. Detta övervakas av FN-styrkan MINURSO, vars främsta uppgift i dagsläget är att övervaka att inga kränkningar av eldupphör sker.

– Marocko har brutit det avtal om eldupphör som undertecknades av Marocko och Polisario Front och trädde i kraft den 6 september 1991, skrev Polisarios generalsekreterare Brahim Ghali 15 augusti i ett brev till FN:s generalsekreterare och bad FN och FN-styrkan MINURSO att vidta åtgärder mot Marocko.

Intrånget är ytterligare en i raden av provokationer från Marocko. Dessa har mötts

av få reaktioner från omvärlden.

I mars besökte FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon Mauretania, Algeriet och flyktinglägren efter att i flera månader, utan framgång, även ha försökt bli inbjuden till Marocko samt att få besöka den ockuperade delen av Västsahara. Vid en presskonferens efter besöket i flyktinglägren använde Ban Ki-moon ordet ockupation om Marockos ockupation, vilket väckte Marockos vrede. Stora demonstrationer mot FN:s högste representant organiserades i Rabat.

Ban Ki-moon fick bara ett lamt stöd av Säkerhetsrådet.

Därefter i mars utvisade Marocko 84 MINURSO-anställda med omedelbar verkan. Marocko hotade också med att dra in allt

ekonomiskt stöd till FN:s samtliga fredsbevarande styrkor.

I Säkerhetsrådets resolution från april uppmanas Marocko att låta MINURSO återställas till full styrka inom tre månader. I augusti har detta ännu inte uppfyllts.

Marocko har dessutom saboterat folkröstningen om Västsaharas självständighet och meddelat att man aldrig kommer att gå med på ett fritt Västsahara.

MINURSO är den enda FN-styrka som saknar MR-mandat (mänskliga rättigheter) vilket betyder att den västsahariska civilbefolkningen är helt skyddslös. Övergrepp, tortyr och fängslanden av marockansk polis är väldokumenterade.

LENATHUNBERG

I mars mötte FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon Mohamed Abdelaziz i flyktinglägren.

Västsaharas president Mohamed Abdelaziz död

Västsaharas president och Polisario Fronts generalsekreterare Mohamed Abdelaziz avled den 31 maj efter en längre tids cancersjukdom.

Mohamed Abdelaziz, född i Smara, blev 68 år och var en av grundarna av Polisario Front och dess generalsekreterare från 1976. Han efterträdde då El Ouali Mustafa Sayed som

stupade under Marockos och Mauretaniens invasion i Västsahara.

Polisario Front bildades 1973 som en befrielseströrelse mot den spanska kolonialismen.

Mohamed Abdelaziz var vice-president i Afrikanska Unionen 1985 (dåvarande OAU) och 2002. Han omvaldes till Västsaharas president och Polisario Fronts generalsekreterare åtta gånger.

Det västsahariska parlamentets talman Khatri Adouh övertog enligt konstitutionen rollen som president och generalsekreterare under 40 dagar efter dödsfallet.

Den 9 juli hölls en extra kongress där Brahim Ghali valdes till ny president för Västsahara och ny generalsekreterare för Polisario Front. Han fick 1766 röster av 1895.

Brahim Ghali är född i Smara 1949 och en av grundarna av Polisario Front. Han har bland annat varit försvarsminister, militär befälhavare, ambassadör i Algeriet och representant för Polisario Front i Spanien.

TEXT: LENATHUNBERG
FOTO: UN PHOTO/EVAN SCHNEIDER

Böckerna om HADARA inspirerar till fredlig kamp?

På högstadiet i Vivalla utanför Örebro har lärarna köpt in boken "Dansa med strutsar" i många exemplar. Varför?

För att den handlar om västsahariern Hadara, en positiv muslim som de unga lätt kan identifiera sig med, menar lärarna. De allra flesta eleverna är muslimer och det är viktigt att de hittar böcker de känner igen sig i även om den här utspelar sig i en annan tid och i öknen.

Bostadsområdet Vivalla utanför Örebro har nämligen från att ha varit ett område med en lagom mix av svenskfödda och utlands-

födda gradvis blivit ett område av enbart utlandsfödda. Lärarna på högstadiet anser att deras elever använder svenska bara 10 procent av sin tid, det är den tid de har lektioner, resten av tiden talar de somaliska, sorani, arabiska... Därför satsat skolan stort på svenskundervisningen med läsning av böcker, högläsning i klassrummen, författarbesök, skrivarkurser... Förra året var jag där och träffade alla åttorna och inspirerade dem att skriva noveller med utgångspunkt från deras egna erfarenheter i livet. Det blev många starka historier. I år fick jag komma tillbaka för att träffade eleverna i skolans fyra sjuor som alla hade läst "Dansa med strutsar", den andra boken om den västsahariska beduinpojken Hadara, som kom bort i en sandstorm och växte upp i en strutsflock. I bok nummer två som eleverna i Vivalla har läst är Hadara 15 år och lever tillsammans med sin familj i ett beduinläger, men han längtar efter sin strutsfamilj och ger sig av ut i öknen en gång till. Han blir borta i sju år innan han till slut blir hittad av sin unga fru som aldrig slutat leta efter honom.

Läraren berättar att hon läst boken högt och att eleverna har följt med i sina böcker

och hela tiden har man stannat upp och förklarat ord och uttryck och diskuterat det som texten handlar om. Döden. Föreställningar om paradiset. Kärleken både till människor och djur...

Läsförståelse är ett nyckelord i svenskundervisningen i dag. En av orsakerna till att Sverige sjunkit som en sten i Pisa-undersökningen är svenska elevers brist på förståelse av text de läser. Ett bra sätt att skapa läsförståelse är att göra som i Vivalla, alla har samma bok att arbeta med, man läser högt och pratar om texten.

När jag kom dit i våras och träffade alla lärarna av "Dansa med strutsar", ville de höra om bakgrunden till boken. Vad var det som var sant? Jag började med att berätta att jag hade hört historien om Hadara berättas bland de västsahariska flyktingarna som bor i stora läger i Algeriet. När jag långt senare förstod att Hadara funnits på riktigt, reste jag tillbaka till Sahara och letade. Jag hittade många som känt Hadara och kunde berätta, bland annat Hadaras egen son Ahmed Hadara. På deras vittnesmål och med användande av min egen fantasi skrev jag först boken "Pojken som levde med strutsar" och nu fortsättningen "Dansa med strutsar". Skolans fyra sjuor hade läst och jobbat med boken. Alla tyckte den var spännande och gripande, speciellt att Hadaras "tjej" inte gav upp utan gav sig ut i öknen och letade tills hon hittade honom.

Men jag valde också att berätta om Västsahara och västsahariernas, i den muslimska världen så unika kamp för ett fritt Västsahara, en kamp som under de senaste 25 åren varit en fredlig kamp, en kamp utan vapen.

Varför gjorde jag det?

Den lilla förorten Vivalla utanför Örebro är ett mycket speciellt område, här finns förmodligen fler jihadister per capita än i något annat svenskt bostadsområde. Ett tjugotal unga män och kvinnor har de senaste åren lämnat Vivalla och åkt till Syrien och Irak för att ansluta sig till IS eller andra jihadistgrupper. Alla i skolan känner någon som rest iväg för att gå i krig för att skapa en muslimsk stat genom att med våld kuva olikänkande. Alla i skolan vet att fem av dem som rest från Vivalla har dödats.

Varför just Vivalla? Området tillhör miljöprogramsområdena, och började byggas i slutet av 60-talet, men det byggdes annorlunda, med charmiga tvåvåningshus med gott om utrymme och grönområden mellan husen. Men det mixade bostadsområdet blev undan för undan ett helt segregerat område med myck-

– Vilken glädje, sade Ali Salem när han lastade av de första exemplaren av "Pojken som levde med strutsar" på arabiska. Den här boken kan alla i lägren läsa och den handlar ju om oss. Nu tänker förlaget i Algeriet också ge ut "Dansa med strutsar" både på franska och arabiska.

et stor arbetslöshet och få kontakter med det svenska samhället.

För unga människor som inte hittat vägen in i Sverige, inte klarat skolan särskilt bra och inte känner sig riktigt välkomna är det frestande att välja kriminalitet, det ger snabba pengar eller att bli en IS-krigare. När jag talade med sjuorna i Vivalla berättade jag att det finns muslimer som valt en helt annan väg. Västsaharierna. Sedan 41 år tillbaka kämpar de för att få tillbaka sitt land som ockuperats av Marocko. De vill leva i sitt eget land, men i ett fritt Västsahara. Under de första sexton åren stred de med vapen, men valde för 25 år sedan den fredliga vägen, en väg av förhandlingar och utan vapen, utan terroraktioner, utan självmordsbombare.

Över hundra tusen av dem lever fortfarande i stora flyktingläger i öknen i grannlandet Algeriet där de väntar och försöker få omvärlden engagerad för deras sak. Det är där Hadaras son lever i dag. De som lever i det ockuperade Västsahara väntar också och hoppas på stöd från andra länders regeringar, bland annat Sveriges. Under tiden demonstrerar de, men de som protesterar blir slagna, fängslade, torterade, ibland dödade. Ändå har västsaharierna inte börjat använda vapen eller bomber.

Högstadieläroverna såg förvånade ut. Jag berättade också att jag varit i det ockuperade Västsahara. Vet ni vad ungdomarna där gör när de demonstrerar och polisen och militärer kommer för att förhindra demonstrationen? Jo, de kan spreja *Ett fritt Västsahara* på en vägg, men efteråt gäller det att springa fort. Om de blir gripna förs de till en polisstation och misshandlas. Ungdomarna som protesterar mot ockupationsmakten använder alltså inte skjutvapen, de kastar inte sten, men de brukar ha västsahariska flaggor med sig, väl gömda innanför kläderna eftersom flaggan är förbjuden. I flaggorna har de knutit ett snöre med en tyngd. På det sättet har de fått en slunga. Det är deras vapen, men ett fredligt vapen. När polisen vänder ryggen snurrar de på slungan och kastar iväg den. Snart hänger det förbjudna västsahariska flaggan från telefonledningarna. Dagen efter går ilska marockanska polisen med långa käppar och försöker peta ner de förhatliga flaggorna.

Jag hade med mig en flagga omgjord till slunga som jag visade.

Coolt, sade sjuorna jag träffade.

Tycker ni att västsahariernas metod att kämpa för ett fritt land är bra?

Absolut.

Kanske kan boken om Hadara inspirera muslimska ungdomar till en kamp för rättvisa men utan vapen. Flera av eleverna ville i alla fall bli fotograferade med den förbjudna flaggan som gjorts om till slunga. Också en av lärarna.

TEXT OCH FOTO: MONICA ZAK

Ny rättegång för Gdeim Izik-fångarna?

En marockansk domstol beviljade 27 juli de 23 Gdeim Izikfångarna en ny civil rättegång, men inget nytt datum har meddelats. Västsaharierna som deltog i ett fredligt protestläger 2010 åtalades för mord och dömdes efter en rättsvidrig process till över 20 års fängelse eller livstid för mord.

Domen från 2013 i en militärdomstol överklagades av de åtalade civila västsaharierna som hävdade att de tvingats till erkännanden under tortyr. Detta utreddes inte under rättegången.

Det tog tre år för den marockanska domstolen att ta ställning till överklagandet. Enligt marockansk lag ska det ta högst tre månader.

En lång rad organisationer har länge krävt att fångarna, som sitter fängslade under miserabla förhållanden, ska släppas eller få en

Ledarna för det fredliga protestlägret Gdeim Izik är efter tre år lovade en ny rättegång men Amnesty kräver ett fastställt datum.

ny civil rättegång. Flera av fångarna är svårt sjuka och försvagade av tortyr, kroniska sjukdomar och upprepade hungerstrejker.

I mars 2016 genomförde 13 av fångarna en hungerstrejk utan slutdatum för att släppas eller få en civil rättegång. Efter 26 dagar avbröt de hungerstrejken efter att anhöriga övertalat dem. Anhöriga hade då utan resultat sittstreckat utanför marockanska myndigheter. De anhöriga bad myndigheterna att rädda livet på söner och män.

Amnesty kräver i en Urgent Action 7 augusti att ett datum för rättegången fastställs, att västsaharierna får en rättvis ny civil rättegång, att uppgifterna om tortyr utreds och att fångarna släpps i väntan på rättegången.

I oktober 2010 byggde tusentals västsaharier upp ett fredligt protestläger i Gdeim Izik utanför huvudstaden El Aaiún. Lägre var en protest mot sociala och ekonomiska villkor i det ockuperade Västsahara. En månad senare stormade och rev marockanska säkerhetsstyrkor lägre. I upplopp efter stormningen uppges elva medlemmar i säkerhetsstyrkorna och två västsaharier ha dödats. Hundratals västsaharier greps och en klappjakt på ledarna för lägre inleddes. I februari 2013 ställdes 25 personer inför rätta i en militärdomstol i Marockos huvudstad Rabat.

LENATHUNBERG

Till Urkultfestivalen i juli hade Afrikagrupperna bjudit in Fadala Jalil från flyktinglägren och Julia Finér från Emmaus Stockholm.

Information – nyckeln till ett fritt Västsahara

Fadala bjöd på västsahariskt te medan Vilda och Matilda vid bokbordet gjorde reklam för filmen Life is waiting.

Foto: Alexandra Lange

Gränsöverskridande kulturmöten

Under årets Urkult-festival valde Afrikagrupperna "Ett fritt Västsahara" som tema för sitt kampanjarbete. Festivalen ägde rum 4-6 augusti i Näsåker vid Ångermanälven och är en världskulturfestival som funnits i drygt 20 år.

Festivalen vill skapa gränsöverskridande kulturmöten i en anda av fred, kärlek, inkluderande och samförstånd. Afrikagrupperna har deltagit på festivalen i många år för att sälja fair tradevaror och bedriva kampanjarbete. Information om Västsahara har ofta varit ett centralt ämne.

Ett tiotal aktivister deltog i Afrikagruppernas arbete under festivalen. Särskilt inbjudna var Fadala Jalil, som växt upp i de västsahariska flyktinglägren och Julia Finér, som arbetar i flyktinglägren.

Västsahara uppmärksammades med ett informationsbord på festivalens Solidaritetstorg. Där kunde festivaldeltagare komma förbi och prata. Många av festivaldeltagarna visste inte mycket om Västsahara, därför blev arbetet meningsfullt.

Fadala genomförde också te-workshops

för att lära ut den västsahariska traditionen att göra te. Solidaritetstorget hade ett eget café, som mot att Afrikagrupperna skänkte kaffe och te donerade alla intäkter till Nova. Nova är en grupp i flyktinglägren som kämpar mot ockupationen genom dialog mellan olika grupper och generationer.

Dessutom visades filmen Life is Waiting av Lara Lee. Filmen visar ickevåldsaktivister som kämpar mot ockupationen. Fadala och Julia informerade genom en dialog före filmen.

Fadalas egna upplevelser gjorde dialogen extra intressant och känslösam. Det framgick tydligt vilken svår situation västsaharier i lägren lever i och vilken svår konflikt det är. Festivaldeltagandet gav insikter och upplevelser för oss som deltog och förhoppningsvis också för dem som träffade oss.

VIKTORIA HAGELSTEDT,
ÅDALENS AFRIKAGRUPP

Känslostark berättelse

– Alla som får direktkontakt med västsaharier blir engagerade. Det är min erfarenhet. Över huvud taget är information nyckeln till ett fritt

Västsahara, säger Julia Finér, tidigare anställd på Emmaus Stockholm men numera ansvarig för ett ungdomsprojekt i flyktinglägren. Det drivs av biståndsorganisationerna CISP, Italien och Oxfam, Belgien.

Emmaus Stockholm har de senaste tre åren bjudits in till Urkultfestivalen av Afrikagrupperna för att informera om Västsahara. 2014 sprang löparen Salah Amaidane ett solidaritetslopp, 2015 berättade Julia om Västsaharafrågan och i år deltog västsahariskan Fadala Jalil.

Det var ett trettiotal personer som lyssnade på Fadals känslostarka berättelse om att växa upp och leva i ett flyktingläger och bristen på framtidsutsikter.

Fadala, som talar utmärkt engelska, studerade på universitet i Libyen, men när oroligheterna där startade för flera år sedan återvände hon och de andra västsahariska studenterna. Nu är Fadala 33 år och fullt upptagen med att hjälpa till att ta hand om familjen i lägren. En avbruten utbildning är ett öde som hon delar med många västsahariska ungdomar i lägren.

Med sitt spanska uppehållstillstånd söker hon sig nu till Spanien för att under en tid försöka arbeta där.

LENATHUNBERG

FN:s klimatkonferens befäster ockupationen

I november i höst äger FN:s årliga klimatmöte COP22 (Conference of the Parties) rum. Vid förra årets möte i Paris beslutade FN:s medlemsländer att 2016 års möte ska ske i Marrakesh i Marocko. Världskapet för de årliga mötena roterar mellan fem kontinenter. I år är det Afrikas tur. Förra gången som Afrika var värd valdes Sydafrika.

Exakt hur valet av Marocko och omröstningen gått till kan inte Sekretariatet för UNFCCC (FN:s ramkonvention om klimatförändringar) i Bonn i Tyskland svara på.

Det årliga klimatmötet är en megahändelse då representanter för FN:s medlemsländer samlas för att diskutera och lägga fast klimatmålen. Ministrar från 196 länder deltog i Paris. Det är en av de största samlingarna av världsledare. Mötet bevakas också av representanter för civilsamhället och näringslivet.

Marocko, som saknar olja och gas, har med stöd av EU och Världsbanken planerat och genomfört satsningar på grön energi; sol- och vindkraft.

Det finns bara ett problem. Flera redan färdiga och planerade vind- och solkraftverk ligger i den ockuperade delen av Västsahara, där både tillgång till ökensol och vatten finns.

På webbsidan för den kommande FN-konferensen i Marocko finns ingen gräns mellan ockuperade Västsahara och Marocko. Allt framställs som Marocko. Ingen stat har erkänt Marockos rätt till Västsahara.

Västsahara har en av världens rikaste fosfattillgångar. Den stora energislukande fosfatgruvan Bou Craa drivs sedan ockupationen av den marockanska staten. Även fiskfabrikerna i El Aaiún och Dakhla samt de enorma växthusen utanför Dakhla är mycket energikrävande. Vinsterna från dessa västsahariska naturtillgångar och produkter hamnar i marockanska fickor.

EU:s Medelhavsunion stödde länge projektet Desertec, som gick ut på att Nordafrika skulle förse Europa med billig solenergi via kabel genom Medelhavet. Industrinitiativet som drevs av bland andra tyska Sie-

mens, Deutsche Bank, EON och ABB fick dock inte tillräckligt stöd.

Tyska Siemens höll dock fast vid Marocko som huvudintressent och har planerat byggen av flera vindkraftverk utanför Västsaharas ockuperade huvudstad El Aaiún, trots stora protester.

Av fem planerade marockanska solenergi-parker till år 2020 ligger tre i ockuperade Västsahara; Boujdour, Sebkhah-Tah och Foum El Oued. Av vindparkerna ligger två i ockuperade Västsahara; El Aaiún och Boujdour. Ma-

På webbsidan för den kommande FN-konferensen i Marocko finns ingen gräns mellan ockuperade Västsahara och Marocko. Allt framställs som Marocko. Ingen stat har erkänt Marockos rätt till Västsahara.

rocko kallar dessa satsningar för sina "flaggskeppsprojekt" inför klimatmötet.

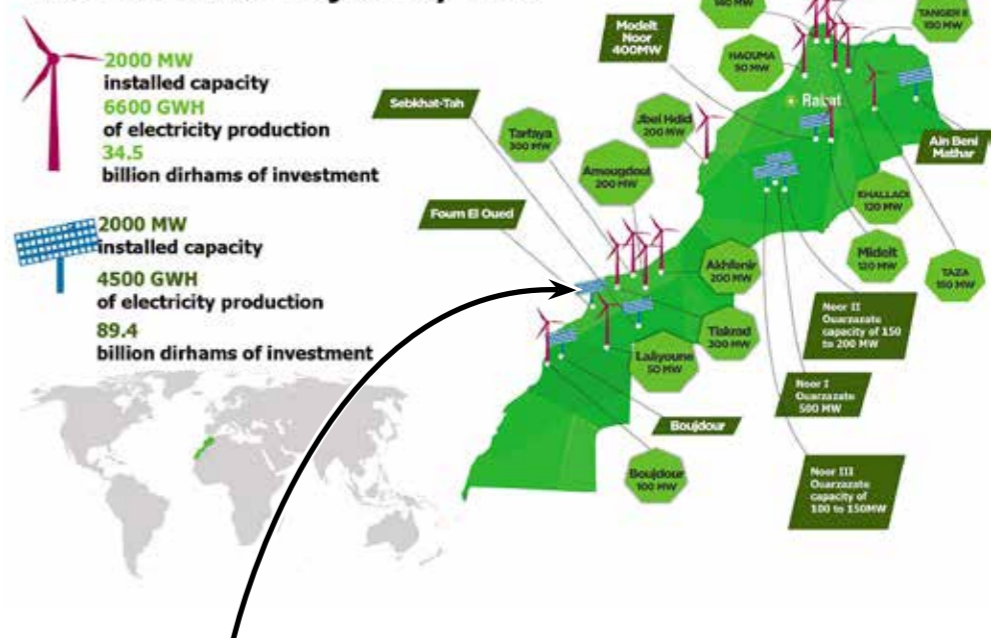
Så här kommenterar Isabella Lövin, minister för bistånd och klimat, Marocko som värdland och den gröna energin i ockuperade Västsahara:

"Ordförandeskapet i klimatförhandlingarna roteras mellan de olika FN-regionerna i världen. Det är bra, eftersom det ökar klimatengagemanget i världsländerna. Det har vi sett exempel på i till exempel Frankrike, Peru, Sydafrika och Mexiko som varit ordförande under senare tid. Vilket land som ska få ordförandeskapet avgörs inom respektive region, och Sveriges möjlighet att påverka valet är väldigt liten när ordförandeskapet inte ligger i vår egen region.

Regeringen stödjer FN:s arbete som syftar till att finna en rättvis, ömsesidigt godtagbar förhandlingslösning på konflikten i Västsahara där västsahariernas rätt till självbestämmande tillfredsställs. Regeringen välkomnar att FN:s generalsekreterare tar nya initiativ för att hitta en lösning på konflikten och ger fullt stöd till det arbete som utförs av FN-sändebudet för Västsahara."

LENATHUNBERG

Morocco Energy Map Wind and Solar Projects by 2020

Strax norr om Laayoune ska gränsen mellan Västsahara och Marocko gå men på klimatkartan framställs allt som Marocko. Denna karta från Marockos COP22-information fanns 10 dagar efter vår upptäckt inte längre kvar.

ETT FOLK PÅ FLYKKT

I juni 1976 och i april 1977 besökte radioreportern Erik Fichtelius flyktinglägren i Algeriet. Han fick också följa med Polisarios soldater ut mot fronten. Dessutom besökte han den ockuperade delen av Västsahara, men kunde inte röra sig fritt eller träffa vem han ville där. Dessa två besök resulterade i flera radioreportage samt boken "Västsaharas kamp för oberoende" som kom ut 1978.

Här följer två avsnitt ur denna fortfarande högaktuella bok – 38 år senare. Diabilderna är tagna av Erik Fichtelius under resorna till flyktinglägren.

– När marockanerna kom övergav vi allt och tog med oss kvinnor och barn. De som inte kunde gå fick vi bära. Så kom vi hit till lägret..., berättade Mohamed Ould Bourha för Erik Fichtelius.

Mohameds hustru var död sedan några år. Hans två små söner dog i flyktinglägret under epidemierna som härjade bland de yngsta. Men Mohamed tre döttrar hade överlevt. Den äldsta dottern arbetade som frivillig sjukvårdare.

” ---

Det första halvåret 1976 växte de sahariska flyktinglägren runt Tindouf explosionsartat. Det strömmade in folk över gränsen. Människor som hade förlorat ägodelar, djur, tält, barn och anhöriga kom för att få trygghet på den algeriska sidan av gränsen. Internationella hjälporganisationer som Röda Korset fanns på plats, liksom algeriska Röda Halvmånen. Polisario bildade den sahariska Röda Halvmånen och svarade för uppbyggnad och administration av lägren. Men de internationella hjälporganisationerna hade svårt att få fram pengar och bidrag till ett område och en katastrof som var praktiskt taget okänd i den industrialiserade världen. Bristen på mat, vatten, tält, kläder, medicin, bränsle, ja, i princip allt som behöv-

des för att befolkningen skulle överleva, var akut under hela uppbyggnadsskedet. Hjälporganisationerna levde ur hand i mun.

Våren och sommaren 1976 härjade en mässlingsepidemi bland spädbarnen. Hundratals barn dog, nästan en hel årskull saharier utplånades. Under mitt besök i juni 1976 dog tiotals spädbarn varje dag. Då låg tälten samlade i långa täta rader i ett fåtal större läger, vilket givetvis ökade smittorisken.... Lägren omorganiserades under hösten 1976 och flyktingarna delades upp på flera mindre läger. Detta skedde dels på grund av smittorisken vid epidemier, dels var det en säkerhetsfråga ifall lägren skulle bli bombade.”

” ---

En het och stilla april dag 1977 kom jag till lägret Nasser med några tusen invånare. Jag hade redan talat med hundratals flyktingar i

flera olika läger om deras livsvillkor, men jag ville också lära känna några bättre. Jag bad mina värdar från Polisario att själv få välja ut ett tält och en familj att stanna hos lite längre.

Vi promenerade en stund i lägret innan jag stannade framför ett ganska litet och oansenligt tält till hälften gjort i den traditionella kamelhårduken, till hälften gjort av skänkt material. Jag frågade om vi kunde stanna där och min guide och tolk från Polisario gick fram och lyfte på tältduken.

Vi blev genast bjudna att stiga in. Det finns en stark tradition av gästfrihet i det sahariska nomadsamhället. Den besökande främlingen i öknen ska enligt seden ges allt vad tältet förmår att bjuda.

Vi tog av oss våra skor, ställde dem utanför tältet och la oss ned i skuggan. Mohamed Ould Bourha hälsade oss välkomna, som sedan bjuder, med långa välkomstönksningar

och bjöd så på te. Han blandade omsorgsfullt de tre glasen med den söta starka drycken.

Mohamed var omkring 50 år gammal. Han hade ett fårat ansikte och ett strävt pipskägg insvept i en stor svart turban. Hela sitt liv hade han levt som nomad i gränstrakterna mellan Väst-sahara och Mauretaniens. Före den svåra torkan i början av 70-talet hade han ett hundratals kameler och mellan 120 och 140 getter och får. Torkan tog det mesta, som för flertalet av öknens boskapsskötande nomader. Mohamed förlorade 3/4 av sina djur. De som hade överlevt tvingades han lämna när han flydde undan de invaderande marockanerna.

– Vi gav oss av när marockanerna kom, berättade Mohamed medan han hällde teet från glas till glas för att blanda det ordentligt. Vi beslöt oss för att lämna vår jord när vi blev invaderade. Vi övergav allt vi ägde och tog

med oss kvinnor och barn. De som inte kunde gå fick vi bära. Så kom vi hit till lägret...

Den första delen av flykten red familjen på sina kameler och hade med sig mycket packning. Så stötte de ihop med en Polisariopatrull och Mohamed skickade iväg familjen på frontens lastbilar. Själv fortsatte han och mellandottern tillsammans med djuren för att komma efter till lägret. Men det dröjde inte länge förrän Mohamed och hans dotter stötte på en marockansk patrull. De flydde och undkom marockanerna i ett bergsområde. Men marockanerna tog hans sista djur. Mohamed och dottern Minetou fortsatte till fots mot lägren kring Tindouf och återförenades så småningom med familjen.

Mohameds hustru var död sedan några år tillbaka. Hans två små söner dog i flyktinglägren under epidemierna som härjade bland de yngsta. Men Mohamed tre döttrar hade överlevt

och Mohamed bodde tillsammans med dem och sin över 70 år gamla mor, Massemenaha.

” ---

Efter middagsrasten var det dags för Mohamed att gå till sitt arbete. Han var aktiv i den lokala domstolen i lägret, utsedd till det i egenskap av skriftlärd och allmänt aktad och respekterad.

Då jag undrade om det fanns brottslingar i lägret skrattade Mohamed till svar. Det hade aldrig begåtts några brott i lägret, men domstolen hade andra uppgifter. Nyligen hade man vigtt ett ungt par. Den mesta tiden ägnade man åt diskussioner kring hur den traditionella muslimska lagstiftningen bäst skulle kunna anpassas till den nyutropade sahariska republikens konstitution.”

UTDRAG UR VÄSTSAHARAS KAMP FÖR OBEROENDE AV ERIK FICHELTIUS, 1978

I närheten av Tindouf växer varken gräs eller träd. Bristen på ved var ett stort problem. På morgonen kunde ett hushåll värma sitt te på grannens glöd.

Det rådde brist på det mesta, det fanns för lite att äta och dricka.

När något kom till lägret samlades alla varor på en öppen plats och representanter för varje hushåll kom för att få sin del, lika mycket åt var och en.

Mohameds döttrar Minetou och Mounina gick i lägre skola. Skollokaler räckte inte till åt alla, de två flickorna gick halva dagen.

VÅRD FÖR DE SJUKA I FLYKTINGLÄGREN

Våren 2016 besökte Arto och Pekka Valtonen flyktinglägren för Tidskriften Västsaharas räkning, Sjukhus, vårdcentral och filmskola var några av de platser som de såg. 40 år tidigare hade Erik Fichtelius besökt samma läger.

Sjukhuset i Boujdour

På väg ut från ingången möter vi sjukhusets direktör Najim Mohammed Lamin Ami med några askar mediciner till en patient. Till höger om ingången murar två män upp lecablock till en vägg och en tredje snickrar en dörr.

Vi följer med sjukhusets direktör in igen och får en snabb tur genom korridorerna och hamnar inne hos apotekaren Saleh Embarek.

– Apoteket är en av de funktioner vi har här, säger Najim Mohammed Lamin Ami, vi är runt ett 50-tal som arbetar här.

Läkare, sjuksköterskor, barnskötare, psykolog, kockar, städpersonal och chaufförer. Här finns även ekonomipersonal och en veterinär.

– Vi behandlar olika sjukdomar och genomför vaccinationer, berättar Najim Mohammed Lamin Ami.

På hyllorna står rader med olika mediciner. – Vi får medicin från Italien bland annat via en vänorganisation men det finns ingen garanti för att vi får det vi behöver, säger apotekaren Saleh Embarek.

– Beroende på säsong så är det olika mediciner som går åt mest, säger han. Vintertid har vi mycket lufttrörsbesvär och under sommarperioden är det kräkningar och diarré.

Inne i ett kontor sitter en av läkarna, 28-åriga Abdalahe Mehdi Buddha. Han har fått sin utbildning på Kuba.

– Jag har varit här och arbetat i ett år som allmänläkare, säger han och visar sina verktyg. Stetoskop, blodtrycksmätare. Den lilla lampan för att titta in i örat. En akutläkarbok, som innehåller korta instruktioner och diagnosschema vid akutvård.

Du skulle kunna arbeta i något europeiskt land som läkare?

– Visst, men vem gav mig chansen att bli läkare, frågar han. Mitt land gav mig möjlighet att åka och studera till läkare, det är självklart att jag vill ge tillbaka.

Hur används dina kunskaper för att utbilda andra?

– Vi har olika utbildningsprogram i första hjälpen för barn och vuxna. Vi har även lokala skolor där vi utbildar egna sjuksköterskor.

Apotekaren Saleh Embarek och sjukhusets direktör Najim Mohammed Lamin Ami berättar om sjukhusets verksamhet.

Fatimetu Alali, Galia Ali Embarek och Zena Sidahmed. Längst fram på bilden Salka 7 år.

Vårdcentral i Smara

Fyra sjuksköterskor tar emot oss när vi besöker en av vårdcentralerna i Smara. Vi får en rundvandring i lokalerna och en pratstund.

– Vi erbjuder allt från första hjälpen till förlossning, säger Zena Sidahmed.

Här finns ett litet apotek, mottagningsrum för allmänna besvär, mottagning för nyfödda, gynekologisk mottagning och en förlossningsavdelning.

Zena Sidahmed och de andra visar var de antecknar längd och vikt av de nyfödda.

– Vi har en låda med patientkort för varje kvarter i vår daira (stadsdel).

På anteckningskortet, som varje nyfödd har, finns vikt, längdkurvor och anteckningar om sjukdomar och vaccinationer. På en bänk står en våg för att väga nyfödda, och en låda för att mäta längden. Det är som en svensk barnvårdcentral, men här har personalen färggranna melhafor.

– Vi behöver sjukvårdskläder och även kläder till nyfödda. Men vi har även bruk för all sorts medicinsk utrustning, säger Fatimetu Alali.

TEXT: ARTO VALTONEN
FOTO: PEKKA VALTONEN

28-åriga Abdalahe Mehdi Buddha har fått sin läkareutbildning på Kuba och skulle kunna få ett välbetalt jobb var som helst. Han väljer att jobba för sitt hemland och i flyktinglägret Boujdour.

Azman Salama och Taher Molay Zain går första året på filmskolan i Boujdour. Skolans vaktmästare Abdalla Mohammed agerar statist.

Ahmed Mohammed Lamin visar filmarkivet på skolan.

Ahmed Mohammed Lamin visar runt på filmskolan. Allt är övertäckt för att skydda mot sand och regn.

Filmskolan i Boujdour är inget Bollywood

Sanden letar sig in överallt på filmskolan i Boujdour. All utrustning är övertäckt av genomskinlig byggplast för att skydda mot sand och sällsynta regn. Det är redan två årskullar som examineras från filmskolan i Boujdour, som har ett internat för både unga män och kvinnor. Totalt finns det plats för 20 elever på den två år långa utbildningen.

Innergården på filmskolan är vacker och sval, då ett glest vasstak ger skugga. Inne i ett av de första rummen finns filmplanscher med några av de filmer som gjorts här som elevprojekt.

Ahmed Mohammed Lamin, som är en av de ansvariga på skolan, visar oss runt. I en av salarna har färgen flagnat och det syns

spår av hur vatten runnit ner från taket efter de svåra översvämningarna hösten 2015.

– Skyfallen överraskade oss, vi har fått flytta undan viss utrustning, berättar han.

Han lyfter upp plast och visar den utrustning som eleverna använder när de redigerar film. Vi går in i nästa rum, som är stort och fyllt med strålkastare, filmkameror och en enkel filmvagn.

– Här är köket där vi lagar mat och här inne är kvinnornas sovsalar, säger Ahmed Mohammed Lamin.

Filmskolan är ett av de viktiga kulturprojekt som Västsaharas regering driver. Ska det bli ett "Saharawood" likt Bollywood och Hollywood? frågar vi.

– Film är ett nytt medium för oss. Här får de unga en kvalificerad utbildning, men de får också lära sig en ny uttrycksform, svarar Ahmed Mohammed Lamin leende.

Han har själv varit elev på skolan.

Att driva en yrkesskola i ett flyktingläger är kostsamt. Resurser saknas alltid men spanska organisationer bidrar. Kultur och unga prioriteras.

– Vi har nu flera filmer som deltagit på olika filmfestivaler, inte minst vår egen filmfestival, FiSahara, säger Ahmed Mohammed Lamin.

Vi har tyvärr prickat in lovveckan, men två elever finns kvar på skolan för att färdigställa en uppgift.

Azman Salama är 27 år och Taher Molay

“Det bästa med ämnet film är att det går att göra på så många olika sätt, en film kan göras både allvarlig eller med skratt.”

Zain är 22 år. Vi får ut dem på framsidan av skolan för att ta några bilder. När vi tagit foto på de två och skolans vaktmästare Abdalla Mohammed som de filmade, är det dags för oss att åka tillbaka till flyktinglägret Smara. Azman Salama åker med oss i jeepen.

Det visar sig att vår tolk Zorgan Larossi och Azmans pappa levt nomadliv med sina familjer samtidigt nära gränsen till Mauretania för ett antal år sedan.

– Vilken slump att jag skulle träffa Azman här, det väcker många goda minnen, säger vår tolk.

Han och Azman pratar på vägen tillbaka. Azman berättar att han arbetar med en dokumentär om en västsaharier i den ockupe-

rade delen av Västsahara. Han döpte sin son efter befrielse rörelsens förste ledare ElOuali.

– Men han förbjöds av de marockanska myndigheterna att döpa sin son till det namnet. Sonen lever fortfarande, men pappan är sedan länge försvunnen, berättar Azman Salama.

Att själv filma i de ockuperade delarna är omöjligt, men Azman jobbar med att leta fram bilder, fakta och personer som kan berättas mer.

– Det bästa med ämnet film är att det går att göra på så många olika sätt, en film kan göras både allvarlig eller med skratt.

TEXT OCH FOTO: ARTO VALTONEN

Extrem värme i lägren

I augusti uppmättes den högsta temperaturen någonsin i lägren, 54 grader. Under sommaren kan värmen stiga till 50 grader. Mellan klockan 12 och 21 är det nästan omöjligt att vistas utomhus. Flyktingarna är hänvisade till sina tält utan effektiv ventilation. Alla nödvändiga besök för att hämta mat eller vatten måste göras före kl 10 eller efter 21. Situationen i flyktinglägren är redan alarmerande med brist på mat och andra förnödenheter. Asfalten på stora vägar har börjat smälta.

Mer olagliga grönsaker till EU

De marockansk-franska växthusodlingarna utanför Dakhla ökar enormt, från 150 ha 2005 till 963 2016. Marocko planerar en ökning till 2000 ton 2020. Marockanska bosättare utgör arbetskraften. Infrastrukturen har också byggts ut stort. Exporten går till EU, som nu förhandlar ett nytt handelsavtal med Marocko utan krav på att västahariska produkter ska utslutas. EU-domstolens beslut att västahariska varor ska utslutas ur handelsavtal har överklagats av EU:s ministerråd.

Skyfall i lägren

15 augusti drabbades flyktinglägren av häftiga skyfall. 400 familjer i främst Dakhla och El Aaiün förlorade helt eller delvis sina hem byggda av lera. Matlager i hem, skolor och institutioner förstördes också, meddelar Västahariska Röda Halvmånen som vädjar om humanitärt stöd samt mat. Reservlagren av bland annat livsmedel och tält är nästan slut. Hösten 2015 drabbades flyktinglägren av ihållande regn under en vecka, de värsta skyfallen någonsin.

Marocko in i AU?

1984 lämnade Marocko OAU, dåvarande Afrikanska Unionen (AU) i protest mot att Västsahara valts in som fullständig medlem. Marocko och Sydafrika, under apartheid, var då de enda afrikanska stater som inte var medlemmar i Afrikanska Unionen. Sydafrika är numera medlem. I våras ansökte Marocko om att få bli medlem igen. Frågan behandlas på Afrikanska Unionens möte i augusti i Addis Abeba. AU har gjort flera viktiga ställningstaganden för Västsahara.

KRÖNIKAN

Agera för EU-domen och ett fritt Västsahara!

Ingen är fri förrän alla är fria, orden är filosofen Herbert Spencers men jag förknippar dem också med frihetshjältar som Martin Luther King och Nelson Mandela. När Sydafrika blev en demokrati och åtskillnadslagarna upphävdes dröjde det inte lång tid innan anti-apartheid rörelsen i landet började engagera sig för andra folk som lever under förtryck. För den som har upplevt förtryck vet också hur mycket omvärldens stöd betyder.

För mig betyder stödet till de förtryckta själva kärnan i begreppet internationell solidaritet. Att vi, folket som lever i frihet, alltid ställer oss på de förtrycktas sida även om det kan innebära att vi måste uppoffra något själva. Det handlar inte bara om att vara "god" och att det är det rätta att göra. Vi vill ju att andra visar solidaritet mot oss, om vårt landområde skulle bli ockuperat eller om vår regering skulle börja tillämpa åtskillnadspolitik. Ingen människa är en ö, lika lite som inget samhälle är en ö. Vi är beroende av varandra.

När jag blev politiskt aktiv i SSU var den internationella solidariteten en viktig anledning till mitt engagemang. Från det historiska stödet till ANC under apartheid till engagemang för folket i Burma, freden i Mellanöstern och friheten för Västsahara. Förtrycket mot folket i Västsahara, behöver omvärldens engagemang. SSU visade, och visar, hur vi kan göra skillnad och uppmärksamma omvärlden på ockupationen. När jag som förbundsordförande för SSU fick möjligheten att besöka flyktinglägren i Tindouf, så förstod jag hur viktig Sveriges röst är för att skapa hopp och

minska den förtvivlan många känner inför situationen. Vår röst är viktig, även om vi är ett litet land. Efter ockupationen av Västsahara 1975 var det Sverige och Olof Palme som Polisario först kontaktade för politiskt stöd. Sverige har haft, och har fortfarande rykte om sig att stå upp emot förtryck och agera till stöd för mänskliga rättigheter.

När jag blev Europaparlamentariker, år 2014, var det en självklarhet för mig att fortsätta engagera mig för ett fritt Västsahara. För en tid sedan arrangerade jag och Bodil Valero (Mp) ett seminarium i Europaparlamentet om EU:s handel med Västsahara. Bakgrunden var EU-tribunalens dom i december 2015 som ogiltigförklarade EU:s

handel med Marocko. Domen har överklagats av rådet, nu väntar besked i september. Förhoppningsvis står den fast, det är tydligt att Marocko inte har internationellt mandat att kontrollera Västsahara.

Efter seminariet anklagades jag och Bodil Valero i marockansk media för att vara betalda av Polisario. Anklagelsen är så klart absurd, det var en balanserad diskussion om domslutets konsekvenser. Anklagelsen vittnar tyvärr om hur opinionen i Marocko ser ut. Vi politiker måste kunna få diskutera domstolsbeslut utan att bli smutskastade.

Jag ser EU-domen som en ny möjlighet för Västsahara. Den ger ny kraft. Nu handlar det om att ställa såväl EU:s medlemsländer som Europaparlamentet inför frågan hur man avser agera för att följa domen och vilka slutsatser man drar från densamma.

JYTTE GUTELAND
EUROPAPARLAMENTARIKER (S)

Efter loppet spelade Promoe tillsammans med filmaren Ludvig Hedlund in en musikvideo samt en dokumentärvideo: "Promoe in the desert"

Promoe sprang för västaharierna

Jag springer för Västsaharas frihet och för att visa att Sverige måste stå upp för folkrätten och sätta press på Marocko att upphöra med ockupationen av Västsahara. Orden är artisen Promoes. Han har sprungit Sahara Marathon i de västahariska flyktinglägren. Loppet, rankat som ett av de tio svåraste i världen, går mellan tre av fem flyktingläger, mestadels i öknen.

I februari reste en grupp svenskar för att springa Sahara Maraton tillsammans med

deltagare från hela världen. Med på resan fanns bland annat Promoe (Mårten Edh) från Looptroop Rockers samt Amanda Mannervik och Linnéa Werlid, vinnare av tävlingen Springförfrihet. Resan arrangerades av Emmaus Stockholm, Emmaus Björkä och Praktisk Solidaritet.

Sveriges regering hade nyligen meddelat att Västsahara inte erkänns, vilket går emot ett riksdagsbeslut och båda regeringspartiernas kongressbeslut. Västsahara är ockuperat av Marocko sedan 1975 i strid med internationell rätt. Inget land erkänner Marockos anspråk på Västsahara och människorätts situa-

tionen i det ockuperade Västsahara är mycket alarmerande.

Efter resan arrangerade Emmaus Stockholm ett löparsnack med Promoe och Linnéa Werlid i butiken. Moderator var Lennart Gysing, redaktör på Runners World. Promoe som försörjer sig på sin musik, dels som soloartist, dels i hiphop-gruppen Looptroop och i olika projekt, har sprungit i 25 år.

– Jag var ganska rädd inför loppet. Men när jag började springa höll jag inte igen. Andra halvan av loppet var tuff, det var väldigt mycket upp och ner, säger han.

Promoe började med löpning när han tränade handboll men när han lade av med handbollen fortsatte han med att ge sig ut i skogen.

Linnéa Werlid, inte en lika rutinerad löpare, mottog beskedet att hon vunnit med "skräckblandad förtjusning". Vinnarna av Springförfrihet valdes bland de tävlande som sprang en runda, tog en selfie och taggade tre vänner. Första pris var resan till Sahara Marathon.

– Varför gör jag det här, tar det aldrig slut, tänkte jag många gånger under loppet, säger hon leende, och fortsätter: På många sätt var det en fantastisk upplevelse. Att vara ute i öknen och utmana sig själv.

Under besöket bodde de i värdfamiljer och mötte många människor.

– Vi såg konflikten på plats. Det gör att man vill sprida information om den. Genom att känna hur det är, vill man bidra.

– Det är så få människor i Sverige som känner till konflikten. Svenska regeringen har precis sålt ut Västsahara. Regeringen har länge sagt att de ska erkänna Västsahara som nation men bestämde sig helt plötsligt för att göra en totalomvändning, säger Promoe.

TEXT: CHARLOTTE WESTER
FOTO: EMMY KARNERUD

Följ tidningen på facebook så får du de senaste nyheterna:
www.facebook.com/tidskriftenvastsahara

2015

beslutade EU-domstolen att handelsavtal med Marocko inte ska kunna omfatta produkter från Västsahara. EU:s minister-råd överklagade.

23

ledare för Gdeim Iziklägret 2010, som dömts till bland annat livstid, ska få en ny rättegång. Inget datum är bestämt påpekar Amnesty som startar en Urgent Action.

41

år har gått sedan Marocko ockuperade Västsahara.

8

november startar FN:s stora klimatmöte. Detta år i Marocko, som innefattar Västsahara på klimat-mötets kartor.

800

gatubarn utan asylskäl skulle Marocko ta emot meddelades i januari. Ingen har återvänt.

MUREN

Mellan 1981 och 1987 byggde Marocko en militär sandmur för att stänga ut Polisario från ockuperat område. Muren delar Västsahara i två delar, den västliga som Marocko ockuperar

och en östlig som Polisario kontrollerar, den befriade delen. Muren är över tvåhundra mil lång, övervakad med radar och av 150 000 marockanska soldater.